

จุดอ่อนบางประการจากโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของ BRIC

BRIC หรือกลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน ที่ถูกเรียกขานโดย Jim O'niell's นักเศรษฐศาสตร์ของ Goldman Sachs เมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว และคาดกันว่าภายในปี 2593 ประเทศในกลุ่ม BRIC จะมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจโลกมากที่สุด ตลอดจนเป็นความหวังที่จะทดแทนประเทศเศรษฐกิจหลักที่นับวันยิ่งคลายความสำคัญลง ด้วยปัจจัยสนับสนุนด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างโดดเด่น ประชากรจำนวนมาก และทรัพยากรที่มีอย่างมหาศาล อย่างไรก็ตาม ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของประเทศในกลุ่ม BRIC อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มนี้ชะลอลงในระยะถัดไปจากวิกฤติเศรษฐกิจในสหรัฐฯ และยุโรปที่มีแนวโน้มว่าจะยืดเยื้อไปอีกสักระยะ

เริ่มจาก**บราซิล**ที่แม้การส่งออกมีสัดส่วนเพียง 10% ของขนาดเศรษฐกิจประเทศ แต่การส่งออกของบราซิลก็มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจเรื้อรังในยุโรปและสหรัฐฯ เนื่องจากบราซิลส่งออกยุโรปและสหรัฐฯ สูงเป็นอันดับ 1 และ 3 ด้วยสัดส่วนรวมกันกว่า 30% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด อีกทั้งยังส่งออกไปจีนซึ่งพึ่งพาตลาดยุโรปและสหรัฐฯ สูงเช่นกันอีกราว 17% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของบราซิล ในด้านสินค้า บราซิลเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรสำคัญของโลกโดยเฉพาะกาแฟ ถั่วเหลือง และข้าวโพด ซึ่งมีความผันผวนด้านราคาสูง ทำให้หากราคาสินค้าเหล่านี้ในตลาดโลกลดลง การส่งออกของบราซิลก็จะได้รับผลกระทบเช่นกัน นอกจากนี้ จากการที่นักท่องเที่ยวต่างชาติของบราซิลส่วนใหญ่มาจากสหรัฐฯ และยุโรปซึ่งมีสัดส่วนเกือบ 50% นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด การชะลอตัวของเศรษฐกิจในสองภูมิภาคดังกล่าวย่อมทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของบราซิลลดลงตามไปด้วย

สำหรับ**รัสเซีย**ที่แม้จะไม่ใช่อุปสรรคกลุ่ม OPEC แต่ก็ยังเป็นอีกประเทศหนึ่งที่เศรษฐกิจพึ่งพาการส่งออกพลังงานในระดับสูงราว 70% ของมูลค่าส่งออกรวม (ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกน้ำมันราว 50% ของมูลค่าส่งออกของประเทศ) หรือราว 14% ของขนาดเศรษฐกิจประเทศในปี 2554 ทำให้ยากที่จะปฏิเสธได้ว่าเมื่อราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลง เศรษฐกิจรัสเซียก็มีความเสี่ยงที่จะชะลอตัวลง ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ Subprime ที่ราคาน้ำมันดิบ (Brent) ลดลงอย่างมากภายในปีเดียวจาก 97.7 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรลในปี 2551 มาอยู่ที่ 61.9 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรลในปี 2552 ซึ่งในปีนี้อาจเศรษฐกิจรัสเซียหดตัวถึง 7.8% อีกทั้งยังมีการคาดการณ์กันว่าหากในปี 2555 ราคาน้ำมันในตลาดโลกลดลงมาอยู่ที่ราว 80 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล เศรษฐกิจรัสเซียอาจเข้าสู่ภาวะถดถอยได้

ขณะที่**อินเดีย**นั้น นอกจากจะพึ่งพาการส่งออกยุโรปและสหรัฐฯ ในสัดส่วนราว 30% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดแล้ว ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดซึ่งเป็นผลจากการขาดดุลการค้าอย่างต่อเนื่องก็เป็นอีกปัจจัยเสี่ยงที่เศรษฐกิจอินเดียกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน โดยในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2555 อินเดียขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงถึงราว 38.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็น 4.2% ของ GDP ทั้งนี้ ปัญหาเศรษฐกิจในยุโรปและสหรัฐฯ ที่ยืดเยื้อย่อมกระทบต่อการส่งออกและการท่องเที่ยวของอินเดียอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งจะยิ่งซ้ำเติมให้ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในอินเดียเลวร้ายลง

สำหรับ**จีน**ที่แม้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจโดยเพิ่มการพึ่งพาการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในประเทศให้มากขึ้น แต่การส่งออกที่มีสัดส่วนราว 1 ใน 4 ของขนาดเศรษฐกิจประเทศ ก็ทำให้ภาคการส่งออกยังเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจจีน ทั้งนี้ การส่งออกของจีนที่พึ่งพาตลาดยุโรปและสหรัฐฯ สูงเกือบ 40% ของมูลค่าส่งออกรวมก็ทำให้เป็นเรื่องยากที่เศรษฐกิจจีนจะหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจของทั้งสองตลาดนั้นได้ ซึ่งล่าสุดเศรษฐกิจจีนในไตรมาส 3 ของปี 2555 ขยายตัวต่ำสุดในรอบกว่า 3 ปี ที่ 7.4% ขณะที่ IMF คาดว่าเศรษฐกิจจีนในปี 2555 จะขยายตัวที่ 7.8% ต่ำสุดนับตั้งแต่ปี 2543

แม้ประเทศในกลุ่ม BRIC เป็นตลาดส่งออกที่น่าสนใจที่จะทดแทนการส่งออกไปตลาดหลักที่ปัจจุบันชะลอตัวจากผลกระทบของปัญหาเศรษฐกิจ แต่การส่งออกของ BRIC ที่ยังพึ่งพาการส่งออกไปตลาดหลักในสัดส่วนสูง รวมถึงปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ข้างต้น ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าการส่งออกของไทยก็จะได้รับผลกระทบหากเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ชะลอตัว

ด้วยเช่นกัน ฉะนั้นการกระจายการส่งออกไปยังตลาดอื่นที่มีศักยภาพ รวมถึงการหันไปเจาะตลาดเฉพาะหรือ Niche Market ก็น่าจะเป็นอีกทางออกหนึ่งสำหรับผู้ส่งออกไทยภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่ผันผวนอย่างในปัจจุบัน

Disclaimer : คอลัมน์นี้เผยแพร่เพื่อให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจมหภาค เศรษฐกิจต่างประเทศ รวมถึงภาวะธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย